

پرده‌هایی که به شما خوش آمد می‌کویند!

• نویسنده و عکاس: علی گلشن • تصویرگر: سام سلماسی

اگر بچه‌ی روستا باشید و یا گاهی به روستاهای ایران سرزده باشید، حتماً پرده‌های گلدوزی رنگارنگی را دیده‌اید تا حالا به آن‌ها فکر کرده‌اید؟ این پرده‌های زیبا بخشی از هنر روستایی ماست؛ هنری که حیفاست فراموش شود.

سابقه گلدوزی و دوخت روی پارچه در ایران به هزاران سال پیش می‌رسد. تا همین پنجاه سال پیش زنان هنرمند، پرده‌هایی را گلدوزی می‌کردند که یکی از زیباترین وسایل هر خانه بود. آن‌ها از این پرده‌ها که نقش‌هایش را ذهنی می‌دوختند، استفاده‌های مختلفی می‌کردند. معمولاً پرده‌ها را در ورودی خانه آویزان می‌کردند و روی آن انواع گل‌ها و پرنده‌ها را می‌دوختند، اما جالب‌ترین بخش این پرده‌ها نوشته‌های دوخته شده روی آن‌ها بود. مثلاً بالای پرده‌ی جلوی در می‌دوختند: «خوش آمدید». تصور کنید در روستاها که معمولاً در خانه‌ها باز است و این پرده را جلوی آن آویخته‌اند شما وارد می‌شوید و حتی اگر کسی نباشد هم، خانه به شما خوش آمد می‌گوید. آن هم با تقدیم یک دسته گل رنگارنگ و گاهی هم به زبان شعر: «خانه‌ام فانوس و مهمان، شمع و من پروانه‌ام / شد مزین از قدوم مهمان کاشانه‌ام». گاهی این پرده‌ها را روی لحاف و تشک‌ها و یا روی لباس‌هایی که به دیوار آویزان کرده بودند، می‌کشیدند تا شلوغی و به هم ریختگی آن‌ها را بپوشانند. به این پرده‌ها «رولباسی» می‌گفتند و روی آن‌ها معمولاً انواع گل‌ها، پرنده‌ها و جانورانی مثل گوزن، آهو، شیر، خروس و یا اسب می‌دوختند. گاهی هم برای لوازم خانه با این پرده‌ها لباس درست می‌کردند. مثلاً برای روی سماور یا روی چرخ خیاطی تا گرد و خاک روی وسایل ننشیند و البته قشنگ هم باشد.

در جاهایی رسم بود دخترها پیش از ازدواج برای خود تعدادی از این پرده‌ها گلدوزی کنند تا هم هنر دست خود را نشان دهند و هم خانه آینده‌شان را با آن‌ها تزئین کنند. گاهی مادرها برای جهیزیه دختران خود پرده‌ای گلدوزی می‌کردند و روی آن بهترین نقش‌ها را می‌زدند که نشانی از برکت و شادایی زندگی باشد. مثل درخت، پرنده، آهو و حوض آب و ماهی. روی این پرده‌ها معمولاً این جمله را می‌نوشتند: «الهی صاحب این زنده باشد / دلش شاد و لبش پر خنده باشد» و به این شکل مادر برای فرزندش بهترین‌ها

را آرزو می‌کرد. اگر خانمی همسرش به سفری دور می‌رفت، برای کم شدن دلتنگی‌اش و به شوق برگشتن همسرش، پرده‌ای را گلدوزی می‌کرد و روی آن می‌نوشت: «خوش آمدی که خوش آمد مرا از آمدنت - هزار جان گرامی فدای هر قدمت». در مناطق عشایری به خصوص ایل بختیاری، روی گهواره کودکان پارچه‌هایی را با نقش کبک و جوجه‌هایش گلدوزی می‌کردند. زیرا کبک و جوجه‌هایش نشانه‌ای از برکت و خانواده‌ای پر جمعیت است. بختیاری‌ها به این پرده‌ها «پرده کوکی» یا پرده کبکی می‌گویند.

اگر در خانه شما هنوز یکی دو تا از این پرده‌های گلدوزی زیبا در صندوقچه‌ی مادر بزرگتان وجود دارد، بدانید که شما یک گنج بزرگ دارید؛ سعی کنید به بهترین شکل از آن نگهداری کنید.

